

**МЯРКА 1.2. ПОДОБРЯВАНЕ НА ПРЕРАБОТВАНЕТО И  
МАРКЕТИНГА НА СЕЛСКОСТОПАНСКИ И РИБНИ  
ПРОДУКТИ**

*Принос на мярката към главната цел на програмата*

**Обосновка**

Преработвателната индустрия е от голяма важност за българската икономика, тъй като делът на производство на храни и напитки в промишлената продукция за 1998 г. възлиза на 19.5%.

Съществуващото оборудване, използвано от преработвателната промишленост, особено в млекопреработвателните предприятия, в значителна степен е остаряло, с нисък процент на автоматизация, и голяма част от него не отговаря на стандартите за качество и хигиена на хармонизираното национално законодателство. Нещо повече, съществуват производствени капацитети на преработвателните предприятия, които не се използват, не се поддържат и се влошават.

Програмата ще се фокусира върху повишаване на качеството на произвежданите продукти и прилагането на европейското законодателство. Поради липса на статистически данни е сравнително трудно да се определи цялото производство. Няма да се наблюдава повишаване на производството като цяло след прилагането на програмата в сравнение с базовата година. Програмата е насочена към подпомагане на производството, преработката и маркетинга на висококачествени продукти, които отговарят на здравно-хигиенните норми и не застрашават околната среда.

Една от приоритетните области при реструктурирането на селското стопанство е изграждане на конкурентоспособни структури в областта на преработката и маркетинга на селскостопански продукти. Подобряването на пазарните структури е решаваща предпоставка за успешното развитие на селското стопанство в България.

За модернизирание на наличните производствени мощности в България са необходими значителни инвестиции, с цел да се адаптират към стандартите за качество и хигиена на ЕС.

Тази мярка включва схеми за подпомагане на частните инвестиции, с цел подобряване на преработката и маркетинга в следните сектори: мляко и млечни продукти, месо и месни продукти, вино, преработка на плодове и зеленчуци, рибопреработвателна промишленост. Изборът на тези подотрасли е обусловен, от една страна, от по-добрите експортни възможности на тези подотрасли при подобряване качеството на произвежданата продукция и, от друга, от необходимостта предприятията от тези подотрасли да бъдат приведени в съответствие с хармонизираното национално законодателство в областта на стандартите за качество и хигиена. Тези подотрасли са вече приватизирани и е налице възможност за съфинансиране от страна на частния сектор.

С цел постигане на концентрация на финансовите средства по тази мярка и резултати от прилагането ѝ, изборът на проекти ще бъде насочен към вертикална интеграция, т.е. приоритет ще се дава на проекти, концентрирани около производители на селскостопански продукти, подкрепяни по Мярка 1.1. "Инвестиции в земеделски стопанства". За под-мярка 1.2.1. "Пазари на едро" приоритет ще се дава на проекти, концентрирани в същите райони.

Националният план за развитие на земеделието и селските райони е изготвен на основата на секторни анализи, които стигат до следните заключения:

Използваният капацитет за преработка и маркетинг намалява силно в преходния период, както е посочено в таблицата в края на мярката (виж колона 3 и 4). Частта от съществуващия капацитет, която не се използва повече, вече е изоставена. Тя се състои от стари сгради, износени машини и може да произвежда стоки, годни за руския пазар. Остарелите предприятия ще бъдат закрити по препоръка на НВМС.

Според секторните анализи част от използвания капацитет за всеки сектор трябва да се подобри (виж колона 5). Част от подобренията ще засегнат реконструкцията и модернизацията на съществуващите преработвателни предприятия, а друга част - изграждане на нови. Те ще заменят старите след извършване на анализи и проучвания. За повишаване на качеството на продуктите ще са необходими много лаборатории, тъй като те са неразделна част от преработката на растителната продукция.

В млекопреработвателния сектор в момента се извършва проверка на млекосъбирателните пунктове от страна на НВМС. Очаква се някои от тях да бъдат затворени, а на някои да бъде поставен краен срок за постигане на изискванията.

Резултатите до момента са както следва:

Затворени предприятия	187
Предприятия с препоръки за подобрене	307

Както е посочено на стр. 43 от плана, броят на съществуващите млекопреработвателни предприятия в България е 512, а на млекосъбирателните пунктове – 3964. От тях 2568 предприятия отговарят на ветеринарно-медицинските изисквания.

Разгледани са 500 предприятия от двата вида. Очаква се в края на програмата 10% от млекопреработвателните предприятия и 20% от млекосъбирателните пунктове напълно да отговарят на хармонизираното национално законодателство. Всъщност, около 20% от съществуващите предприятия, които отговарят на националните ветеринарни изисквания, ще бъдат модернизирани по тази програма.

За осигуряване на нормално функциониране на месопреработвателната промишленост е необходимо да се осигури качествена и достатъчна като количество суровина от кланици, отговарящи и спазващи всички условия на българското и европейско законодателство в областта на опазването на околната среда и ветеринарно-санитарните изисквания. За да бъде суровината и икономическа изгодна, транспортните разходи за нейното осигуряване не трябва да са твърде високи. В тази връзка е най-целесъобразно кланиците за бели и червени меса отговарящи на всички изисквания на българското и европейско законодателство да бъдат равномерно разпределени в двата географски обособени райони на България - Южен и Северен. Южна България обхваща 3-те района за планиране (Regioins NUTS II)-Югоизточен, Южен централен и Югозападен район за планиране. Северна България обхваща Северозападен, Северен централен и Североизточен райони за планиране (Regioins NUTS II).

Към 01.06.2004г. всички лицензирани за износ в ЕС кланици за червени меса (т.е. категоризирани в I категория по реструктуриране съгласно вътрешните процедури на НВМС и отговорили на изискванията на ЕС) са разположени в Северна България (4 на брой) както следва - в Северозападен район (1 бр.), в Северен централен район (1 бр.) и в Североизточен район за

планиране (2 бр.). Разпределението на работещите кланици с индустриален капацитет към 01.05.2004г. (29бр. в Северна България и 27бр. в Южна България) и на животните към 11.2003г. по данни от Дирекция “Агростатистика”<sup>10</sup>, МЗГ е почти еднакво – по 50% от говедата, свинете, овцете и козите са в Северна България (2 048 хил.бр.) и в Южна България (2 037 хил.бр.). Данните от Дирекция “Агростатистика”<sup>11</sup>, МЗГ за закланите животни (без зайци и птици) за периода 01.11.2002 г. – 01.11.2003 г. показват същото териториално разпределение - 51% в Северна България (1 550 хил.бр.) и 49% в Южна България (1 501 хил.бр.) и доказват нуждата от подкрепа изграждането на допълнителни кланици за червени меса отговарящи на изискванията на ЕС в Южна България.

Кланиците за бели меса лицензирани за износ в ЕС (т.е. категоризирани в I категория по реструктуриране съгласно вътрешните процедури на НВМС) са две в Северна и шест в Южна България (от които 2 бр. с линии за клане на зайци). Разпределението на работещите кланици с индустриален капацитет към 01.05.2004г. (по данни от НВМС) са - 10бр. в Северна България и 9бр. в Южна България. При разпределението на броя птици, през 2002г. по-голяма част от тях съгласно данни от Дирекция “Икономическа политика”<sup>12</sup>, МЗГ се отглеждат в Северна България – 53,6% (4 947 хил.бр. без кокошки носачки). Данните от Дирекция “Агростатистика”<sup>13</sup>, МЗГ за закланите зайци и птици за периода през 2002г. показват, че в Северна България са заклани 24 737 хил.бр. (49,6%)или 31 142 т. (48,9%) и в Южна България - 25 138 хил.бр. (50,4%) или 32 596 т. (51,1%). Тези данни показват, че както в Южна България така и в Северна България е необходимо да се подкрепи изграждането на допълнителни кланици за бели меса отговарящи на изискванията на ЕС .

### *Слабости:*

- лоша суровинна база във всички сектори: грозде, мляко, плодове и т.н.;
- липса на пазарна информация;
- отсъствие на вертикална интеграция;
- лош диалог и сътрудничество между производители и преработватели;
- липса на условия за обучение или служби за съвети;
- ограничен обхват на продукти;
- малко разнообразие на видове опаковки;
- недостатъчен брой събирателни пунктове;
- липса на пазарни организации/асоциации;
- недостатъчни технологии за производство;
- недостатъчно прилагане на система за окачествяване;
- недостатъчни финансови схеми за насърчаване на качеството.

### *Силни страни:*

- потенциални възможности за качествени суровини: грозде, плодове, зеленчуци и т.н.;
- голям брой активни предприемачи;
- относително ниски разходи за труд и преработка;
- експортен потенциал (за някои продукти).

---

<sup>10</sup> Анкета “Брой на селскостопанските животни в България към 01.11.2003 г.”

<sup>11</sup> Анкета “Брой на селскостопанските животни в България към 01.11.2003 г.”

<sup>12</sup> Ситуационно – перспективен анализ на производството на птиче месо и яйца през 2001 и 2002г., и прогноза за 2003г. на МЗГ;

<sup>13</sup> Анкета "Дейност на кланиците за бели меса в България през 2002 г."

### Връзки с други мерки

Тази мярка е свързана с други мерки по програма САПАРД:

- инвестиции в земеделски стопанства;
- интегрирано развитие на селските райони.

### Връзка и с други национални и европейски програми:

- програма за ветеринарен контрол;
- програма за растителна защита;
- кадастър на лозята;
- национална система за агростатистика и рибна статистика.

### Цели

Общата цел на мярката е да подпомогне подобряването и рационализацията на преработката и маркетинга на селскостопанските и рибни продукти. По тази мярка могат да се отпускат инвестиции, които ще допринесат за следните цели:

- подпомагане на подобряване на качеството, представянето и опаковката на продуктите;
- подпомагане внедряването на нови технологии, свързани със защитата на околната среда;
- подобряване на качествения и здравни изисквания;
- достигане на европейските стандарти и изисквания;
- насърчаване по-доброто използване на суб-продуктите, особено чрез обработка на отпадъците;
- осигуряване на достатъчна, лесно достъпна и качествена суровина на месопреработвателните предприятия чрез строителство и модернизация на кланици и тяхното равномерно географско разпределение.

### Допустими инвестиции

*а) Допустимите инвестиции могат да включват:*

- преработката и маркетинга на продукти, посочени в Приложение 1 от Договора в упоменатите по-долу сектори;
- изграждането на недвижима собственост;
- нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер и програми, които отговарят на европейските стандарти;

### При размер на допустимите инвестиции до 1 000 000 евро:

- общи разходи, като такси за архитекти, инженери и консултанти, правни услуги и пред-проектни проучвания, придобиване на патенти и лицензи, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта, пряко свързани с мярката, като горната граница е 12% от разходите за допустими инвестиции за проекта. Разходите за изготвяне на бизнес план, като част от общите разходи, ще бъдат възстановявани до 5% от общите допустими разходи по проекта.

### При размер на допустимите инвестиции от 1 000 000 евро до 2 000 000 евро:

- общи разходи, като такси за архитекти, инженери и консултанти, правни услуги и пред-проектни проучвания, придобиване на патенти и лицензи, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта, пряко свързани с мярката, като горната граница е 10% от разходите за допустими инвестиции за проекта. Разходите за изготвяне на бизнес план, като част от общите разходи, ще бъдат възстановявани до 4% от общите допустими разходи по проекта.

### При размер на допустимите инвестиции над 2 000 000 евро:

- общи разходи, като такси за архитекти, инженери и консултанти, правни

услуги и пред-проектни проучвания, придобиване на патенти и лицензи, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта, пряко свързани с мярката, като горната граница е **8%** от разходите за допустими инвестиции за проекта. Разходите за изготвяне на бизнес план, като част от общите разходи, ще бъдат възстановявани до **3%** от общите допустими разходи по проекта.

Инвестиционната помощ ще се използва за:

**1. Вино (код № 3050)**

- изграждане или реконструиране на преработвателни предприятия;
- оборудване, свързано с подобряване хигиената и качеството на продуктите;
- преработване на суб-продуктите и производствените отпадъци, и елиминирание или обработване на отпадъците;
- закупуване на оборудване за производство на нови продукти и съвременно пакетиране;
- лаборатории и оборудване за подобряване и контрол на качеството на продуктите (НАССР);
- изграждане на система за управление на качеството съобразно изискванията на ИСО<sup>14</sup> 9000.

**2. Плодове и зеленчуци (код № 3060)**

- изграждане или реконструиране на преработвателни предприятия
- прилагане на преработвателни технологии за пакетиране, охлаждане, замразяване и сушене;
- оборудване за подобряване хигиената и качеството на продуктите;
- подобряване опазването на околната среда; пречиствателни станции за механично пречистване на водата;
- преработване на суб-продуктите и производствените отпадъци, и елиминирание или обработване на отпадъците;
- закупуване на оборудване за производство на нови продукти и съвременно пакетиране;
- лаборатории и оборудване за подобряване и контрол на качеството на продуктите (НАССР).

**3. Мляко и млечни продукти (код № 2020)**

- оборудване за охлаждане и съхраняване, както и за транспортиране на мляко (специализирани камиони-танкери за мляко);
- изграждане и обновяване на преработвателните предприятия;
- оборудване за подобряване хигиената и качеството на продуктите
- подобряване опазването на околната среда; пречиствателни станции за механично пречистване на водата;
- преработване на суб-продуктите и производствените отпадъци, и елиминирание или обработване на отпадъците;
- закупуване на оборудване за производство на нови продукти и пакетиране;
- оборудване за млекосъбирателните пунктове (оборудване за окачествяване на сурово мляко);
- лаборатории и оборудване за подобряване и контрол на качеството на продуктите (НАССР).
- закупуване на специализирана хладилна транспортна техника за превоз на млечни продукти

Не се отпуска помощ за междинни продукти – масло и сметана на прах.

---

<sup>14</sup> ИСО - Международна организация за стандартизация

### 4. Месо (код № 2010 и 2030)

- изграждане или реконструиране на кланиците или преработвателните предприятия (свинско, говеждо, овче, заешко и птиче месо);
- оборудване за подобряване на хигиената и качеството на продуктите ;
- подобряване опазването на околната среда; пречиствателни станции за механично пречистване на водата;
- пречистване на отпадните води в кланиците и птицекланиците, за месопреработвателните предприятия - мазниноуловители;
- преработване на суб-продуктите и производствените отпадъци, и елиминирани или обработване на отпадъците;
- закупуване на оборудване за производство на нови продукти и съвременно пакетиране;
- лаборатории и оборудване за подобряване и контрол на качеството на продуктите (НАССР);
- осигуряване на добри условия за преработка и кланична обработка на свине, птици, зайци, едър и дребен рогат добитък;
- подобряване условията за съхранение на готовата продукция (изграждане и оборудване на замразителни и хладилни помещения);
- специализиран транспорт за превоз на животни и птици за клане и готова продукция до търговската мрежа; хладилен транспорт за месо и месни продукти;
- изграждане на система за управление на качеството съобразно изискванията на ИСО 9000.

### 5. Рибни и рибни продукти

- внедряване на оборудване и технологии за правилно съхраняване на прясно уловената рибна продукция от водоемите до местата за преработка и до пазарите, вкл. охлаждане, производство на лед за съхраняване рибата и замразяване;
- изграждане на нови и реконструкция на действащи преработвателни предприятия, внедряване на технологии за първична и дълбочинна преработка на рибата и другите аквакултури за въвеждане на пазарно ориентирани продукти, разширяване на асортимента, подобряване на хигиената и повишаване качеството на рибните продукти;
- преработване на суб-продуктите и производствените отпадъци, и елиминирани или обработване на технологичните отпадъци;
- закупуване на оборудване за производство на нови продукти и съвременно пакетиране;
- лаборатории и оборудване за подобряване и контрол на качеството на продуктите (НАССР).

### Допустими разходи

Допустимите инвестиции са посочени по-горе и в Наредбата за прилагане на мярката.

Инвестиционните разходи ще се считат допустими за подкрепа, ако отговарят на условията на Чл. 4, Секция Б от Многогодишното финансово споразумение между Европейската Комисия от страна на Европейската Общност и Република България, сключено на 18.12.2000 г. (публ. ДВ бр. 17/23.02.2001 г.);

Само разходи, изплатени от Агенция САПАРД след датата на решение на Европейската Комисия относно поверяване на финансовото управление на

средствата на Агенция САПАРД, или датата/датите, определена/и в това решение, могат да бъдат считани за допустими за подкрепа от Общността;

За да е допустим за подкрепа един проект, всички разходи за услуги, работа, машини и доставки, трябва да са с произход от Общността или страните, посочени в чл. 14 (2.7.), Секция А на МФС; ако е необходимо, крайните бенефициенти трябва да са в състояние да докажат това в договорите за доставки или услуги, използвайки приемливи доказателствени средства.

### **Бенефициенти**

Крайните получатели по тази мярка ще са физически или юридически лица, регистрирани по българското законодателство и развиващи дейност (с изключение при изграждането на нови кланици) в съответния сектор най-малко от 3 години преди датата на кандидатстване.

Физическите лица трябва да са на възраст до 55 години.

Държавното участие в предприятията не трябва да надхвърля 25%.

#### **Изисквания за кандидатстващите за подпомагане в сектор "Вино"**

- Кандидатстващият да е регистриран в Националния регистър на производителите на винено грозде, вино и продукти от грозде и вино, съгласно параграф 40(1) от закона за виното и алкохолните напитки.
- Кандидатстващият да докаже, че има общ обем на производство на вино и лозаро-винарски продукти минимум 2 500 хектолитра годишно.

#### **Изисквания за кандидатстващите за подпомагане в сектор "Плодове и зеленчуци"**

- Кандидатстващият да докаже, че годишният обем на произведената продукция в цялото предприятие или обособената част, за която се кандидатства, е 500 т, а в случай на производство на сушени плодове и зеленчуци 100 т.
- Кандидатстващият да докаже, че поне 50% от използваните суровини отговарят на минималните изисквания за качество, залегнали в националното законодателство (стандарти).

#### **Изисквания за кандидатстващите за подпомагане в сектор "Мляко и млечни продукти"**

- Кандидатстващият да докаже, че преработва най-малко 3 т на ден сурово мляко.
- Кандидатстващият да представи декларация, че не дължи суми към доставчиците на сурово мляко за два месеца назад.
- Кандидатстващият да представи договори за закупуване на мляко от регистрирани земеделски производители

#### **Изисквания за кандидатстващите за подпомагане в сектор "Месо и месни продукти"**

- годишен кланичен добив на поне 1 000 глави ЕРД; 5 000 прасета; 20 000 овце и кози, включително агнета и ярета, или 35 000 зайци или
- Минимум 450 т годишно готова продукция (свинско, говеждо, овче месо) или
- Минимум 1 000 т кланичен добив на птиче месо годишно или
- Минимум 25 т преработка на птиче месо в полуготови и готови храни годишно или 50 тона кланичен добив от заешко месо.

*В случаите, когато се изграждат нови кланици, предлаганите капацитети и задължения трябва да отговарят на посочените в текста на мярката изисквания след нейното изграждане.*

### **Изисквания за кандидатстващите за подпомагане в сектор ”Риба и рибни продукти”**

- Кандидатстващият да докаже, че има производство минимум 250 т годишна преработка на риба и/или други аквакултури и продукти от тях или 120 т преработени рибни продукти.
- Кандидатстващият да представи декларация, че не дължи суми към доставчици на риба и други аквакултури за последните 2 месеца.
- Кандидатстващият да докаже, че минимум 3% от преработената продукция ще бъде като полуготови и готови храни.

### **Условия за подпомагане**

1. Кандидатстващите следва да докажат, че техните инвестиции отговарят на приоритетите на Националния План за развитие на земеделието и селските райони.
2. Кандидатстващите трябва да представят копие от споразумението (договора) си с производители или групата производители или писмо за намерение като доказателство, че те осигуряват поне 50% от суровините за преработвателното предприятие за първата прогнозна година от бизнес плана.
3. Кандидатстващите трябва да осигурят предварителен договор за продажба поне на 50% от ежегодната си продукция за първата прогнозна година от бизнес плана.
4. Кандидатстващите следва да покажат икономическа жизнеспособност на предприятията си на базата на бизнес план. Икономическата жизнеспособност се определя като пълно използване на капацитета на преработвателното предприятие или негова обособена част, за чието финансиране се кандидатства, чрез доказване на положителен финансов резултат в края на проекта и на способността да работи без да прибегва за помощ от държавата в ежедневната си дейност.  
Предприятия в затруднено икономическо положение (дългове към бюджета, търговски банки и други институции) няма да се подпомагат.
5. Кандидатстващият трябва да представи ОВОС в съответствие със Закона за защита на околната среда. Предприятието трябва да отговаря на действащото национално законодателство по времето, когато се вземе решение за отпускане на субсидията. Проекти с отрицателен ефект върху околната среда няма да бъдат финансирани (за по-подробна информация вж. Глава VI – Национално законодателство).
6. Инвестиционните проекти трябва да отговарят на европейските стандарти по отношение на околна среда, хигиена, хуманно отношение към животните и фито-санитарни изисквания.
7. Предприятията трябва да съответстват на националните стандарти по отношение на ветеринарно-санитарните, хигиенните изисквания и на изискванията, свързани с хуманно отношение към животните.
8. Кандидатстващите трябва да представят в случай на аренда на земя аренден договор и/или наемен договор за дълготрайни материални активи за срок от минимум 5 г., нотариално заверен.
9. Кандидатстващите трябва да докажат компетентност и умение чрез:
  - диплома за висше образование или професионално образование в дадения сектор, както и сертификат, издаден от съответния акредитиран университет, колеж, училище и др. или
  - професионален опит в преработвателната промишленост (минимум 3 години).



- Ако помощта се отпуска на юридически лица, тези условия са валидни за ръководителя на предприятието или технолога на съответния технологичен процес.
- 10. Селскостопанските продукти, с изключение на рибните, трябва да имат произход от страните кандидатки, посочени в чл. 14 (2.7) Секция А на МФС, или от Общността.
- 11. Кандидатстващите (с изключение при изграждането на нови кланици) трябва да докажат на основата на счетоводна документация, че развиват дейност в съответния сектор най-малко от 3 години преди датата на кандидатстване.
- 12. Кандидатстващите в сектори “риба и рибни продукти”, “мляко и млечни продукти” и “месо” се допускат за подпомагане само ако предприятията, за които кандидатстват за подпомагане са категоризирани от Националната ветеринарномедицинска служба (НВМС) във II категория по реструктуриране съгласно вътрешните процедури на НВМС за групиране на предприятията от тези сектори в зависимост от степента, в която отговарят на изискванията на българското и европейско законодателство в областта на ветеринарно-санитарни и хигиенни изисквания.
- 13. В случай на кандидатстване на кланица за червени меса, тя трябва да бъде разположена в Югоизточен, Южен централен или Югозападен район за планиране (Regions NUTS II) и да се намират на разстояние не по-малко от 20км. от сухопътната граница на Република България с Република Турция.
- 14. В случай на кандидатстване на кланица за бели меса, тя трябва да се намира на разстояние не по-малко от 20км. от сухопътната граница на Р.България с Р.Турция.
- 15. При кандидатстване за нови кланици, кандидатстващите трябва да представят удостоверение от НВМС, че технологичния план отговаря на ветеринарните и санитарни изисквания за съответното производство.

### Придружаващи документи

Към молбата се прилагат следните документи:

1. копие на решението за съдебната регистрация и удостоверение за актуално състояние;
2. бизнес план на преработвателното предприятие;
3. годишен счетоводен баланс и счетоводен баланс за предходните 3 години (с изключение на кланиците) и за тримесечието, предхождащи датата на кандидатстването;
4. копие от документа за собственост върху дълготрайните материални активи или наемния, респективно арендния договор;
5. удостоверение за данъчна регистрация и удостоверение от данъчната служба, че лицето не дължи данъци;
6. копие на договорите за продажба на съответния обем продукция и на договорите за изкупуване на съответния обем;
7. удостоверение от местната ветеринарна или хигиенна инспекция че предприятието отговаря на съответното национално законодателство, където то е приложимо;
8. декларация, че кандидатстващият няма да получи финансиране по проекта от други програми;
9. свидетелство за съдимост;
10. за строителни дейности – одобрен проект и разрешение за строителство;

11. копие от положително решение по оценка на въздействие върху околната среда, издадено от Министерството на околната среда и водите, съответно от Регионалната инспекция по околна среда и водите, при спазване на изискванията на закона за опазване на околната среда;
12. декларация за наличието на необходимия собствен принос от страна на кандидатстващия или писмо от банка за предоставяне на кредит.
13. удостоверение или декларация за наличие на професионален опит.

### **Условия за отпускане на финансова помощ**

1. Бенефициентите трябва да водят най-малко едностранно счетоводство и да изготвят годишни баланси.
2. Един бенефициент може да получи помощ до 5 пъти в продължение на 7-годишния период като общата сума на утвърдените инвестиции не може да надхвърля определения максимален размер, определен във финансовите условия по тази мярка.
3. Всеки бенефициент може да кандидатства за помощ за нов проект след приключване и оценка на предишния проект.
4. Бенефициентът следва да оказва съдействие и да предоставя всякаква информация, поискана от представители наДФЗ, МЗГ или Европейската Комисия, упълномощени да упражняват контрол и одит при изпълнение на проекта.
5. Отпуснатата помощ ще бъде връщана, ако произведените чрез нея продукти не се използват за предварително посочените.
6. Отпуснатата помощ ще бъде връщана в случаите, когато закупеното техническо оборудване или недвижимата собственост е била продадена или отдадена под наем до 5 г. след приключване на проекта.
7. Ако се закупува оборудване за над 10 000 Евро, кандидатстващият трябва да представи 3 оферти.

### **Приоритети**

#### **Специален приоритет ще се дава на проекти, които:**

- имат за цел да приспособят предприятията към европейските стандарти в съответния сектор и особено в секторите “мляко и млечни продукти”, “риба и рибни продукти” и “месо и месни продукти”;
- подобряват качеството на продуктите;
- ще подпомогнат развитието на планински населени места, селски и изостанали селски райони съгласно приложения 1А, 1В и 1Д на НПРЗСР;

## Национален план за развитие на земеделието и селските райони

### Критерии за оценка

	Критерий	Показател	Точки	Макс. брой точки
1	Подобряване на качеството на продуктите	Дял на преработената суровина за първата прогнозна година на бизнеса плана, която ще бъде доставена от селскостопански производители отговарящи на Кодекса за изискванията в областта на опазване на околната среда, хигиената и хуманното отношение към животните, ветеринарните и фитосанитарните изисквания в земеделските стопанства	Дял (процент): - над 50% - <b>30 точки</b> ; - от 30% до 50% - <b>20 точки</b> ; - от 10% до 30% - <b>10 точки</b> ; - по-малко от 10% - <b>0 точки</b> ;	30
2.	Приемане на европейските ветеринарно-санитарни стандарти от преработвателните предприятия на селскостопанска продукция	Кандидатстващото предприятие е категоризирано от Националната ветеринарномедицинска служба (НВМС) в II група по реструктуриране съгласно вътрешните процедури на НВМС за групиране на предприятията и след изпълнение на проекта ще отговори изцяло на изискванията на българското и европейско законодателство в областта на ветеринарно-санитарни и хигиенни изисквания.	“да” – 60 точки “не” – 0 точки	60
3	Подпомагане на фирми от селски райони и планински населени места	Предприятието е/ще бъде разположено в селски район или планинско населено място съгласно приложения 1В и 1Д на НПРЗСР	“да” – 5 точки “не” – 0 точки	5
4	Подпомагане на фирми от изостанали селски райони	Предприятието е/ще бъде разположено в изостанал селски район съгласно приложение 1А на НПРЗСР	“да” – 5 точки “не” – 0 точки	5
	Общо			<b>100</b>
<p><i>За кланиците, в случай на равни точки по горните 4 критерия за оценка на проектите, на проекта на кандидата, който има най-голям кланичен добив (в тонове) за предходните 3 години от датата на кандидатстване се дават допълнително <b>5 точки</b>.</i></p>				

Критериите за оценка ще се прилагат от началото на прилагане на мярката съгласно наличния годишен бюджет за всички избираеми проекти.

### Финансови условия

- Финансовият принос, т.е. сумарният обществен разход (национален плюс този на ЕС) може да достигне до 50% от общо одобрените инвестиционни разходи.
- Финансовият принос на бенефициентите по отношение на общо одобрения разход трябва да бъде 50%.
- В случай, че кандидатът получава подпомагане от други програми, стойността на помощта ще се изчислява след приспадането им.

- Максималният и минималният размери на разходите за всеки един инвестиционен проект за периода на изпълнение на програмата (2000-2006 г.) са както следва:
  - минимум 50 000 евро за всички сектори;
  - максимум 2 500 000 евро за сектори “мляко и млечни продукти”, “риба и рибни продукти” и “месо и месни продукти” с изключение на кланици;
  - максимум 1 500 000 евро за сектори “вино” и “плодове и зеленчуци”;
  - максимум 5 000 000 за кланица
- От общия бюджет по мярката се отделя самостоятелен бюджет за кланици в размер на не по-малко от 12,5 млн. евро публични средства (ЕС+национални средства) считано от 07.2004г. Този бюджет се разпределя по следния начин:
  - не по-малко от 5 млн. евро публични средства за кланици за червени меса;
  - не по-малко от 7,5 млн. евро публични средства за кланици за бяло месо, от които:
    - не по-малко от 2,5 млн. евро публични средства за кланици за бели меса разположени в Югоизточен, Южен централен и Югозападен район за планиране (Regoins NUTS II);
    - не по-малко от 5 млн. евро публични средства за кланици за бели меса разположени в Северозападен, Северен централен и Североизточен район за планиране (Regoins NUTS II);

### Географско покритие

- Югоизточен, Южен централен и Югозападен район за планиране (Regoins NUTS II) за кланици за червени меса;
- на разстояние не по-малко от 20км. от сухопътната граница на Р.България с Р.Турция за всички кланици;
- Всички региони на страната за останалите кандидати.

### Специфично национално законодателство

Законът за подпомагане на земеделските производители е поправен по отношение на възможностите за подпомагане на предприятията от преработвателната промишленост.

Копие от националното законодателство, свързано с инвестициите и държавното подпомагане на инвестициите за секторите, отнасящи се към тази мярка, ще бъдат представени на Комисията и Комитета по мониторинг. Всички изменения на това законодателство ще бъдат предадени незабавно на Комисията и Комитета по мониторинг.

### Публичност на мярката

Потенциалните бенефициенти ще бъдат информирани за съществуването/условията за избираемост на съществуващата мярка чрез:

- публична обява;
- информация в медиите (местни и национални вестници, телевизия и радио, браншови информационни издания);
- разпространение на информационни брошури;
- местни семинари;
- срещи с потенциални бенефициенти: асоциации на преработвателите и др.

### Органи, отговарящи за изпълнението

Тази мярка ще се прилага от Агенция САПАРД, а проектите ще се изпълняват от бенефициентите.

## Национален план за развитие на земеделието и селските райони

---

### Количествени оценки

#### а) Показатели за мониторинг Очаквани резултати 2000-2006

<i>Брой на преработвателните предприятия, за всеки сектор и общо</i>	<i>Брой на проектите</i>
--	--------------------------

Вино	40
Плодове и зеленчуци	35
Мляко и млечни продукти (вкл. събирателни пунктове)	500
Месопреработка и кланици	45
Риба	10
<b>Всичко</b>	<b>630</b>

<i>Брой на подобрените, реконструирани или построени предприятия за всеки сектор:</i>	<i>Брой предприятия</i>
---	-------------------------

<b>Вино</b>	<b>40</b>
Плодове и зеленчуци	35
Мляко и млечни продукти:	500
Включително:	
Млекосъбирателни пунктове	400
Собствени лаборатории на предприятията	50
Мандри	50
Кланици и месопреработвателен сектор:	45
Включително:	
Кланици и птицекланици	15
Месопроизводители	30
Риба	10
<b>Всичко</b>	<b>630</b>

Капацитетът на новопостроените, модернизирани и спрени от дейност предприятия ще се представи на Комитета по мониторинг. В момента тече проверка от страна на НВМС на млеко и месопреработвателните предприятия. Първият етап от тази проверка се очаква да приключи в края на октомври 2000 г. 10% от съществуващите предприятия преди извършената проверка от НВМС и 20% от предприятията, които в момента отговарят на ветеринарните изисквания ще бъдат модернизирани в рамките на програмата.

#### б) Показатели за оценка Очаквани резултати 2000-2006

<i>Продукти с подобрено качество</i>	<i>Тонове годишно</i>
--------------------------------------	-----------------------

Вино	92 000
Преработени плодове и зеленчуци	101 000
Млечни продукти и мляко, изкупено в събирателните пунктове	250 000
Месни продукти	97 000
Рибни продукти	7 200
<b>Всичко</b>	<b>547 200</b>

## Национален план за развитие на земеделието и селските райони

<b>% на преработвателните предприятия, отговарящи на европейските стандарти в резултат от изпълнението на програмата</b>	<b>% на прераб. предпр.</b>
Винарни (без малките)	25
Преработени плодове и зеленчуци	20
Млекосъбирателни пунктове	15
Млекопреработвателни предприятия	10
Кланици, птицекланици и	
месопреработвателни предприятия	8
Рибопреработвателни предприятия	40
<b>% на крайните продукти с подобро качество в резултат на изпълнението на програмата</b>	<b>% на преработените продукти</b>
Вино	30
Преработени плодове и зеленчуци	50
Мляко и млекопреработвателни предприятия	30
<b>Месни продукти</b>	<b>27</b>
Рибни продукти	40
<b>Работни места с по-добри условия за работа по САПАРД (50% създаване на нови работни места и 50% поддържане на съществуващите)</b>	<b>Брой места</b>
Вино	775
Преработени плодове и зеленчуци	1269
Млекопреработвателни предприятия	1495
Месни продукти	960
Риба	160
<b>Всичко</b>	<b>4 659</b>
<b>Хора, консумиращи продукти с подобро качество по САПАРД</b>	<b>Брой хора</b>
Преработени плодове и зеленчуци	2 800 000
Мляко и млекопреработвателни предприятия	3 700 000
Месни продукти	1 350 000
Рибни продукти	1 200 000

<b>В) Показатели за оценка на въздействието върху околната среда</b>	<b>Ще бъдат наблюдавани</b>
<b>Показатели за контекст и базисни стойности</b>	
1. Състояние на качеството на повърхностните води по БПК <sub>5</sub> , нитрати, неразтворени вещества, и др. специфични показатели, преди реализацията на проекта /за участъка, в близост до мястото на изпускане на отпадъчни води във водния басейн – мг/л. <i>Показателя ще се наблюдава за големи проекти, за които се изиска ОВОС или комплексно разрешително.</i>	
2. Дял на производството, отговарящо на стандарти за биологично земеделие (мляко, месо, риба) - %.	
3. Капацитет на станциите за пречистване на отпадни води, в подпомогнатите стопанства преди началото на инвестицията - т <sup>3</sup> .	

## Национален план за развитие на земеделието и селските райони

<b>Показатели за резултат</b>
1. Брой проекти, въвели подобряване на условията по опазване на околната среда благодарение на подпомагането – <i>брой</i> ;
2. Дял на подпомогнатите проекти от всички подпомогнати по мярката, въвели подобряване на условията по опазване на околната среда благодарение на подпомагането - %: а) в.т.ч. такива, в които инвестициите пряко са насочени към подобряване на опазването на околната среда - %; б) в.т.ч. такива, които са косвен резултат от инвестицията - %; в) в.т.ч. такива, свързани с управление на производствените отпадъци - %; г) в.т.ч. такива, свързани с третиране на отпадъчните води, водоспестяващи технологии и мониторинг на качеството на водите - %; д) в.т.ч. такива, които въвеждат технологии за използване на вещества, които не разрушават озоновия слой - %.
3. Обща стойност на безвъзмездната помощ по САПАРД за инвестиции включени в реализираните проекти по мярката, въвели подобряване на условията по опазване на околната среда – <i>EURO</i> .
4. Относителен дял на безвъзмездната помощ по САПАРД за инвестиции по реализираните проекти по мярката, въвели подобряване на условията по опазване на околната среда спрямо безвъзмездната помощ по САПАРД за всички реализирани проекти по мярката - %.
5. Дял на продуктите, произвеждани от подпомогнатите фирми, отговарящи на стандарти за биологично земеделие ( <i>мляко, месо, риба</i> ) - %.
6. Дял на отпадъците събирани/ преработвани благодарение на направените инвестиции спрямо всички отпадъци- % .
7. Брой на построените / реконструирани станции за пречистване на отпадни води, благодарение на подпомагането - <i>брой</i> .
8. Намаляване на потреблението на енергия в подкрепените предприятия - %.
9. Дял на подпомогнатите проекти от всички реализирани проекти по мярката, които не използват озоноразрушаващи газове, благодарение на инвестицията - %.
<b>Показатели за въздействие</b>
1. Брой на фирмите, прилагачи добри производствени практики, подпомогнати по САПАРД – <i>брой</i> ;
2. Намаляване на замърсяването на водите с вредни вещества по смисъла на Наредба № 6 от 2000г. за емисионни норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, в резултат на реализация на проекти по мярката - <i>товар т./година</i> - за нови проекти намалението е резултат от сравнението между товара с и без пречиствателни съоръжения/безводни технологии; - за реконструкция – сравнението преди и след реализацията на проекта.
3. Брой на фирмите, имащи биологично производство, подпомогнати по САПАРД – <i>брой</i> .
4. Брой на фирмите, събиращи/третиращи отпадъците, подпомогнати по САПАРД – <i>брой</i> ;
5. Преустановяване или намаляване на депонирането на производствени отпадъци - <i>производствени отпадъци преработвани в резултат на направените инвестиции - т/год.</i> ; <i>Показателя ще се наблюдава за проекти , за които се изиска разрешително за дейности с отпадъци или комплексно разрешително</i>

## Национален план за развитие на земеделието и селските райони

6. Капацитет на новоизградените депа за съхранение на оборски тор, благодарение на подпомогнатите инвестиции – м<sup>3</sup>.

7. Брой на новите станции за пречистване на отпадни води, подпомогнати по САПАРД – брой;

### Информация за преработвателния и маркетинговия капацитет по сектори

Сектор/под-сектори	Произв. на суровини	Произв. за преработка	Наличен капацитет	Използван капацитет	Капацитет за подобряване	Подобрен капацитет по САПАРД:	
	(т/год.)	(т/год.)	(т/год.)	(т/год.)	(т/год.)	(т/год.)	(%)
	1	2	3	4	5	6	7=6*100/5
Вино	650 000	500 000		300 000	270 000	91 700	34
Плодове и зеленчуци	2 600 000	500 000	900 000	200 000	450 000	101 000	22
Мляко и млечни продукти	1 600 000	800 000	4 200 000	800 000	720 000	250 000	35
Месо-преработка	200 000	200 000	280 000	170 000	200 000	27 500	14
Кланици	500 000	500 000	300 000	160 000	200 000	45 000	23
Птице-кланици	50 000	25 000	220 000	25 000	25 000	23 000	92
Рибопроизводство и аквакултур и	14 000	8 000	13 000	1 000	8 000	7 200	90

### Общ брой на кланиците, брой на кланиците, отговарящи на изискванията на ЕС и тези, които трябва да се затворят

Кланици	Общ брой през 1999г.	Брой кланици, отговарящи на изискванията на ЕС	Програма за затваряне до 2000 г.	
			2002 г.	останали
<b>1. Кланици за червено месо</b>				
- кланици с индустриален капацитет (Чл. 10)	127	3	80	47
- кланици с малък капацитет (Чл. 4, т. а)	84	-	56	28
<b>2. Кланици за птици</b>				
- кланици с индустриален капацитет (Чл. 10)	24	9	7	17
- кланици с малък капацитет (Чл. 4, т. а)	2			2



### Приложение 1

#### НОРМАТИВНА БАЗА

- Законът за регионално развитие (ДВ, бр.26 от 23 март 1999г.) регламентира планирането, управлението и ресурсното осигуряване на регионалното развитие.
- Наредба № 5 за ветеринарно-санитарни и хигиенни изисквания при изграждане и експлоатация на птицекланици, производство и продажба на прясно птиче месо (ДВ, бр.24 от 26.02.1999г.) (хармонизирана с европейското законодателство)
- Наредба № 22 за ветеринарно-санитарни и хигиенни изисквания при изграждане и експлоатация на кланици, производство и продажба на пресни меса (ДВ, бр.97 от 5.08.1998г.) (хармонизирана с европейското законодателство)
- Наредба № 28 за ветеринарно-санитарни и хигиенни изисквания при изграждане и експлоатация на месопереработвателни предприятия производство и продажба на местни продукти (ДВ, бр. 142 от 20.11.1998 г.) (хармонизирана с европейското законодателство)
- Закон за арендата в земеделието (ДВ, бр. 82 от 27.09.1996 г. с изм. в ДВ бр. 35 от 16.04.1999 г)
- Закон за опазване на околната среда (ДВ, бр. 86 от 1991 г., последни изменения и допълнения в ДВ бр. 26 от 20.03.2001 г.)
- Наредба № 4 за оценка на въздействието върху околната среда (ДВ, бр. 84 от 1998 г. (хармонизирана с европейското законодателство)
- Закон за водите (ДВ, бр. 67 от 1999 г.)
- Наредба № 15 за биологичното производство на земеделски и хранителни продукти и тяхното означаване върху тях (ДВ, бр. 75 от 1999 г.)
- Наредба № 2 за контрол на растителна продукция, фитотерапевтични препарати и торове (ДВ, 109 от 1996 г.)
- Закон за ограничаване на вредното въздействие върху околната среда (ДВ, бр. 86/97 и неговите попр. в ДВ, бр. 56/99)
- Закон за ветеринарно-медицинската дейност - ДВ, бр.42/5.05.1999г.; Директиви: 78/923; 81/602; 81/851; 85/358; 88/146; 88/166; 88/306; 88/608; 89/608; 90/218; 91/628; 91/629; 91/630; 92/74; 93/119; 97/12; Регламент: 2309/93.
- Закон за виното и спиртните напитки - ДВ, бр.86/1.10.1999г.; Регламенти 822/87; 823/87; 2893/74; 2894/74; 4252/88; 1601/94; 3201/90; 2333/92; 2092/91; 296/89; 2392/89; 3895/91; 2238/93 и 1576/89.
- Наредба № 5 за профилактична дезинфекция на МПС и контейнери, превозващи живи животни, животински продукти, технически животински суровини, трупове, кланични конфискати и фуражи- ДВ. бр.7/20.01.1998г. -Директиви: 64/432; 64/433; 90/426; 90 539; 91/68; 92/46
- Наредба № 3 за добив, изкупуване и окачествяване на сурово мляко ДВ.бр. 12/30.01.1998г. Директиви:92/46
- Наредба № 9 за ветеринарно-санитарните инспекции и контрол на животните, предназначени за клане - ДВ бр.42/14.04.1998г. Директиви: 72/461 ;96/92
- Наредба 7 за ветеринарно-санитарните и хигиенните изисквания при производството и продажбата на рибни продукти - ДВ .бр.67/12.06.1998г.- Директиви: 91/493
- Наредба №33 за окачествяване, изкупуване и контрол за съответствие при пресни плодове и зеленчуци - ДВ. бр. 154 /28.12.1998г. Регламент : 2251/92

### Нормативни актове, предвидени в Националната програма за сближаване на законодателството

- Наредба относно ветеринарно санитарния контрол при производството на кайма и месни полуфабрикати с цел привеждане в съответствие с Директива на ЕС 94/65.
- Наредба за ветеринарно-санитарните изисквания за птицекланиците, преработването и предлагането на пазара на прясно птиче месо 371L0118 и 91/494
- Наредба относно здравните правила при производството и търговията със сурово и топлинно обработено мляко, и с млечни продукти 392L0046
- Наредба за пределно допустимите концентрации на остатъци от ветеринарно медицински препарати в хранителните продукти от животински произход 390R2377
- Изменение и допълнение на Инструкция No 4 относно борба с болестите и ветеринарно санитарен контрол на рибите и рибните продукти. 391L0493
- Наредба регламентираща минималните хигиенни изисквания за рибни продукти обработвани на борда на определени плавателни съдове съгласно чл.3(1)(a)(i) на Директива 91/493
- Наредба за изменение и допълнение на Наредба No5 за хигиенните норми за максималното допустимо количество остатъчни вещества от химичен и биологичен произход в храните за човешка консумация. 396L0023
- Наредба относно хигиенните изисквания при производството и търговията с яйчни продукти. 389L0437
- Изисквания за качество /Стандарти/: БДС Къпини, БДС Артишок – 362R0058, БДС Домати – 383R0778, БДС Картофи, БДС Култивирани гъби, БДС Броколи- 387R1591, БДС Аспержи – 392R0454, БДС Сливи- 387R1591, БДС Пъпеши – 397R1093, БДС Дини- 397R1093.
- Промени в БДС 14198 –99: Производствено-стокова класификация 368R0804.
- ISO 707-85 - БДС 1108 – 99: Мляко и млечни продукти Правила за взимане на проба 396R1080.
- БДС ISO 7218-85 в БДС 1670-82 - методи за микробиологично изпитване
- БДС 13-83 Масла млечни – общи изисквания
- БДС 15465 – метод за определяне на съдържанието на захароза
- БДС 16020 – метод за определяне на степента на хидролиза на лактозата
- Наредба за производство, складиране, транспорт и търговия на птиче месо 375R2777
- Наредба за производство и търговия с яйца 377R1868.
- Наредба за изкупуване на свине и окачествяване на кланичните трупове от свине, 368R0391.
- Наредба за изкупуване на овце и окачествяване на кланичните трупове от овце 386R1481
- Наредба за изкупуване на птици и окачествяване на месо от птици 375R2777.
- БДС - Месо от свине. Класификация и маркиране на парени трупове.
- БДС – Месо от овце. Част II. Методи за оценка на показателите за качество на кланични трупове
- Наредба за изкупуване на ЕРД и окачествяване на месо от ЕРД 368R0805.
- Наредба за обща организация на пазара на говеждо и телешко месо 368R0805, 392R2067.

## Национален план за развитие на земеделието и селските райони

---

- Наредба за общата организация на пазара на овче и козе месо 389R3013.
- Наредба за общата организация на пазара на свинско месо 375R2759.
- Наредба за производство и търговия на домашни птици 391R1538, 377R1868.
- БДС – ЕРД -Класификация и маркиране на кланични трупове – I и II част
- Наредба за условията и реда за класифициране на лозарските терени по категории и тяхното кадастрално очертаване, засаждането на нови лозя, презасаждането, присаждането и изкореняването на съществуващи лозя. 399R1493.
- Наредба за правилата за класифициране на винените сортове лози и за класифициране на сортовете лози.399R1493
- Наредба за условията за производството, означаването, търговското представяне и контрола на непреработени и преработени екологични земеделски продукти. 390R3201
- Наредба за разновидностите специални вина и правилата за тяхното производство 399R1493, 394R1601.
- Наредба за правилата и изискванията за регионални вина 399R1493.
- Наредба за условията, на които трябва да отговарят качествените вина от определен район, реда и начина на тяхното утвърждаване.399R1493.
- Наредба, уреждаща правилата за производство на пенливи и искрящи вина и реда за използване на разрешените подслаждащи средства, аромати и вкусови добавки 374R2893, 374R2894, 394R1601.
- Наредба за придружителните документи при превоз на местни и вносни вина, продукти от грозде и вино, спирт, дестилати и спиртни напитки.393R2238, 389R2202.
- Закон за рибарството и аквакултурите; 392R3760, 393R2847, 387R2241, 387R1382, 391R1382, 392R3759, 393D0619, 397R0686, 397R0894, 398R2090.

### **Законодателство в процес на подготовка:**

- Проект за Наредба за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници. Наредбата ще урежда реда и начина за установяване, ограничаване и предотвратяване на замърсяването на водите с нитрати от земеделски източници и мерките за възстановяване на доброто им състояние. Предмет на наредбата ще са водните обекти или части от тях, които са замърсени или застрашени от замърсяване.
- Наредба № 29 за ветеринарно-санитарни и хигиенни изисквания при изграждане и експлоатация на млекопреработвателни предприятия (ДВ, бр. 106 от 14.11.1995 г.) Предстои приемането ѝ до края на м. април.
- Въвеждане на стандартите за качество на суровините и преработените продукти, разработени в съответствие с европейските изисквания.